

Warszawa, 15.04.2020 r.

Zgłaszane uwagi, wnioski i sugestie do projektu *Polityki gospodarki niskoemisyjnej dla województwa śląskiego. Regionalnej polityki energetycznej do roku 2030* wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/strona/punkt)	Treść uwagi (propozycja zmiany)	Uzasadnienie uwagi
1.	s.3, Wstęp	<p>We wstępie pojawia się sformułowanie „zobowiązującej państwa członkowskie do znacznego ograniczenia <u>niskiej emisji</u>, okres najbliższych lat będzie niezwykle ważny pod względem zamiany struktury produkcji energii, głównie poprzez ograniczenie wykorzystania tradycyjnych źródeł energii i zastąpienie ich źródłami odnawialnymi.”</p> <p>Postuluje się zamianę „niskiej emisji” na „emisji gazów cieplarnianych”.</p>	<p>Należy rozróżnić niską emisję, tj. emisję pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 m., czyli przede wszystkim z gospodarstw domowych, powodującą tzw. smog od emisji gazów cieplarnianych, tj. przede wszystkim dwutlenku węgla, metanu i innych gazów cieplarnianych. Zarówno kontekst wstępu, całego dokumentu (z pierwszorzędym celem redukcji emisji gazów cieplarnianych a nie „niskiej emisji”) jak i zobowiązania Polski na poziomie UE (na 2020 i 2030 r.) wskazują raczej na emisję gazów cieplarnianych, a nie walkę ze zjawiskiem niskiej emisji.</p>

2.	s.3, Wstęp	<p>W definicji gospodarki niskoemisyjnej:</p> <p>postuluje się zamianę „Z kolei pod pojęciem gospodarki niskoemisyjnej możemy przyjmować zbiór działań człowieka podejmowanych w procesie użytkowania środowiska i jego zasobów oraz w procesie gospodarczym, prowadzonych w taki sposób by ograniczać uciążliwość i negatywne skutki tych działań na jakość środowiska <u>(w szczególności powietrza)</u> przy zachowaniu wysokiej efektywności ekonomicznej.”</p> <p>Na:</p> <p>„Z kolei pod pojęciem gospodarki niskoemisyjnej możemy przyjmować zbiór działań człowieka podejmowanych w procesie użytkowania środowiska i jego zasobów oraz w procesie gospodarczym, prowadzonych w taki sposób by ograniczać uciążliwość i negatywne skutki tych działań na jakość środowiska <u>(w szczególności emisję gazów cieplarnianych)</u> przy zachowaniu wysokiej efektywności ekonomicznej.”</p>	<p>Termin „gospodarka niskoemisyjna” odnosi się przede wszystkim do kwestii redukcji emisji gazów cieplarnianych, nie poprawy jakości powietrza. Oczywiście działania w ramach „gospodarki niskoemisyjnej”, poprzez wymianę źródeł ogrzewania i działania w transporcie może też prowadzić do obniżenia „niskiej emisji” i poprawy jakości powietrza. Również dokumenty UE wprost wskazują na nadrzędną kwestię ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (zob. https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/themes/low-carbon-economy/)</p>
3.	s.17	<p>W paragrafie dot. zasobów węgla</p> <p>„Województwo śląskie z zasobami udokumentowanymi, a także prognostycznymi i perspektywicznymi, pozostaje, i w dalszym ciągu może być najważniejszym rodzimym źródłem pozyskania węgla kamiennego, kluczowym dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju przez co najmniej 20-40 lat.¹¹”</p> <p>Postulujemy usunięcie akapitu.</p>	<p>Paragraf sugeruje, że opieranie bezpieczeństwa energetycznego Polski i Śląska na spalaniu węgla kamiennego jest najlepszym, wręcz jedynym rozwiązaniem podczas gdy przeczą temu rynkowe dane i prognozy opłacalności:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) zgodnie z prognozami perspektywy podaży surowca i rola branży wydobywczej na śląskim rynku pracy będą z roku na rok coraz mniejsze (zob. http://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2018/11/Od_restrukturyzacji_do_trwal_ego_wzrostu_Przypadek_Gornego_Slaska.pdf, str. 37) b) Już w latach 2018 i 2019 górnictwo węgla kamiennego w Polsce nie było w stanie zaspokoić krajowego

			<p>zapotrzebowania na węgiel, co skutkowało wysokim poziomem importu surowca z zagranicy (odpowiednio 20 i 16,2 mln ton)</p> <p>c) W Polsce spada produkcja prądu z węgla oraz zapotrzebowanie na prąd, co znacząco podważa tezę zawartą w akapicie i oznacza, że węgiel w perspektywie 20-40 lat nie będzie kluczowy dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju.</p>
4.	s.23	<p>Ad. Dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej.</p> <p>Postulujemy rozszerzenie zdania o wyłuszczonej części:</p> <p>Zarówno dokumenty strategiczne obejmujące swym zasięgiem politykę energetyczną jak i opracowywane analizy eksperckie, wskazują na potrzebę poprawy efektywności energetycznej, wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii, jak również dywersyfikację struktury wytwarzania z naciskiem na energetykę rozproszoną i odnawialne źródła energii.</p>	<p>Rozbudowa odnawialnych i rozproszonych źródeł energii są kierunkami transformacji energetycznej wskazywanymi w analizach budowy gospodarki niskoemisyjnej w Polsce np. przez KOBIZE (zob. http://climatecake.pl/wp-content/uploads/2019/11/CAKE_energy_model_EU_low_emission_scenarios_streszczenie_final_cover.pdf). We wszystkich analizowanych scenariuszach dynamicznie rozwijają się farmy wiatrowych, znacząco rośnie także wykorzystanie źródeł fotowoltaicznych - przede wszystkim instalacji dachowych, małej skali.</p>
5.	s.23	<p>Ad. „następujące budowy nowych i rozbudowy już istniejących elektrowni i elektrociepłowni:”</p> <p>Dane są nieaktualne, postuluje się zmianę wykazu zgodny ze stanem na rok 2020.</p>	<p>Nie sposób opierać strategię na lata 2020-2030 za punkt wyjścia przyjmując rok 2017, szczególnie, że sytuacja włączeń i planów uruchomienia bloków uległa już dużym zmianom względem prezentowanej listy np. elektrownia na terenie byłej kopalni Czczot jest zawieszona i nie znajduje się w obecnej strategii spółki PGG.</p>
6.	s.49	<p>Ad. Emisji z transportu Postulujemy następujące zmiany</p> <p>„Rozwój transportu ekologicznego ma duży potencjał poprawy jakości powietrza i obniżenia emisji gazów cieplarnianych, wyrażonych w ekwiwalencie CO2 ”. Poprawa stanu powietrza dzięki jego rozwojowi wpłynie nie tylko na poprawę zdrowia</p>	<p>W Polsce emisje z transportu to ok. 16% całości emisji gazów cieplarnianych, co stanowi poważne źródło ich pochodzenia. Transport ekologiczny, z naciskiem na zeroemisyjne samochody z napędem elektrycznym adresuje także ten problem (bez uwzględnienia napędów gazowych, które z tego punktu widzenia są emisyjne), nie tylko problem poprawy jakości powietrza.</p>

		publicznego (mniejsze koszty opieki zdrowotnej), ale także na ograniczenie zanieczyszczeń w środowisku naturalnym. Stosowanie napędu ekologicznego ogranicza bowiem emisje pyłów zawieszonych i gazów cieplarnianych szkodliwych dla zdrowia i dla środowiska oraz emisję CO₂ przez pojazd.	
7.	s. 77	Brak udostępnienia dokumentu „Bilans energii dla Województwa Śląskiego, Pomorska Grupa Konsultingowa S.A., Bydgoszcz 2018” uniemożliwia ocenę prognoz patrząc jednak na wyniki istnieje obawa, że scenariusze mixsu energetycznego nie odnoszą się wprost do klimatycznych zobowiązań Polski.	Scenariusze optymalnego mixsu energetycznego dla województwa nieuwzględniające celów redukcji emisji gazów cieplarnianych, rozbudowy OZE i zwiększenia efektywności energetycznej do 2030 wynikających ze zobowiązań klimatycznych będą obarczone dużym błędem.
8.	s. 77	zamienić „Wprawdzie region nadal posiada zasoby węgla kamiennego, które mogłyby stanowić podstawę bilansu energetycznego kraju, jednak zmieniające się otoczenie, w tym wymogi unijne, uniemożliwiają utrzymanie wiodącej roli węgla w procesie wytwarzania energii.” Na: „Wprawdzie region nadal posiada zasoby węgla kamiennego, które mogłyby stanowić podstawę bilansu energetycznego kraju, jednak zmieniające się otoczenie, <u>problem antropogenicznej zmiany klimatu i prowadzonej polityki klimatycznej (w tym wymogi unijne), oraz przede wszystkim zmieniające się uwarunkowania gospodarcze, skutkujące utratą konkurencyjności wydobywanego na Śląsku węgla kamiennego</u> uniemożliwiają utrzymanie wiodącej roli węgla w procesie wytwarzania energii.	<ol style="list-style-type: none"> 1. W cytowanym materiale brak jest dziś odwołania do problematyki zmiany klimatu, prawdopodobnie największego wyzwania XXI wieku. Jedynie zbudowanie (globalnej) gospodarki neutralnej klimatycznie do 2050 roku pozwoli nam na uniknięcie katastrofalnych skutków zmiany klimatu. W przypadku przyjęcia polityk spójnych z celami neutralności klimatycznej niemożliwa jest kontynuacja spalania węgla kamiennego (a w dalszej kolejności innych paliw kopalnych: ropy i gazu). Zob: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Headline-statements.pdf „In model pathways with no or limited overshoot of 1.5°C, global net anthropogenic CO2 emissions decline by about 45% from 2010 levels by 2030 (40–60% interquartile range), reaching net zero around 2050 (2045–2055 interquartile range).” 2. Dominującym czynnikiem wpływającym na opłacalność wydobycia węgla kamiennego w Polsce są aktualnie koszty wydobycia, powodujące, że ceny węgla w Polsce są zdecydowanie wyższe, od cen na rynkach światowych (zob. np.:

			<p>historii/). Zła pozycja konkurencyjna krajowego węgla doprowadzi, zgodnie z przewidywaniami (zob. s. 38: http://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2018/11/Od_restrukturyzacji_do_trwal_ego_wzrostu_Przypadek_Gornego_Slaska.pdf) do bardzo dużego spadku wydobycia węgla kamiennego najpóźniej w latach 30.</p>
9.	s. 77	<p>dodać do: „a wysoka emisyjność spalanego surowca wpływa negatywnie zarówno na zdrowie jak i komfort życia mieszkańców.”</p> <p>„a wysoka emisyjność spalanego surowca wpływa negatywnie zarówno na zdrowie i komfort życia mieszkańców, <u>jak również przyczynia się do pogłębienia efektu antropogenicznej zmiany klimatu</u>”.</p>	J.w.
10.	s. 78	<p>„Województwo śląskie, chcąc w przyszłości utrzymać produkcję energii na poziomie co najmniej bilansującym się z zapotrzebowaniem,”</p> <p>Brak jest jasności dot. konieczności bilansowania się systemu energetycznego na poziomie poszczególnych województw.</p> <p>Postulujemy dodanie uzasadnienia lub zmianę tego założenia.</p>	n/a
11.	s. 78	wykres 26: brakuje wskazania przyjętych danych wejściowych	Z perspektywy zmiany klimatu (i utrzymania średniej temperatury

		(np. dot. cen uprawnień do emisji CO ₂), co nie pozwala na pełną ocenę „optymalności” mixu energetycznego.	Ziemi na relatywnie bezpiecznym poziomie) konieczne jest odejście od spalania węgla w energetyce w krajach OECD (w tym w Polsce) okolicach 2030 roku, na co, na bazie analiz m.in. IPCC oraz IEA, w swoim opracowaniu wskazuje Fundacja Instrat (zob.: https://instrat.pl/2030-pl-info/).
12.	s. 86-87 (analiza SWOT):	<p>Siły:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak wskazania na dostępność środków (w tym Unijnych) na redukcję emisji gazów cieplarnianych (wspomniana jedynie „niska emisja”) • w kontekście „gospodarki niskoemisyjnej” trudno postrzegać „dostępność węgla kamiennego” i nieuchronny proces transformacji jako siłę regionu. Postuluje się usunięcie tego zapisu, bądź przeniesienie do słabości. <p>Słabości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Duży udział „starego” budownictwa mieszkaniowego” – nie jest jasne znaczenie tego zapisu. Czytelnik może się jedynie domyślać, że skutkuje to złymi parametrami cieplnymi budynków. Postulowane jest doprecyzowanie (zarówno o kwestię źródeł ciepła jak i zużycia energii). <p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • " Rosnące znaczenie energetyczne metanu pokładów węgla” – biorąc pod uwagę, że dokument skupia się na „Strategii niskoemisyjnej” Fundacja WWF Polska postuluje usunięcie tego zapisu – dotychczasowe przykłady z kraju i ze świata nie wykazały, że pozyskanie metanu w ten sposób jest ekonomiczne, zaś proces ten wciąż pozostaje wysokoemisyjny – strategia powinna 	

		<p>uniknąć rekomendacji dot. alokacji kapitału w nowe emisyjne rozwiązania.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dodanie: „dostępność środków, w tym Unijnych jak i z dochodów z systemu EU ETS na poprawę m.in. efektywności energetycznej budynków” (zob.: https://wiecejnizenergia.pl/publikacje/analiza-wiseeuropa-uwalniajac-ukryty-potencjal/) <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • " Dynamiczna europejska i krajowa polityka energetyczna” – niejasne jest precyzyjne zagrożenie. Postuluje się doprecyzowanie 	
13.	s.88, Cel generalny	<p>Postuluje się zmianę brzmienia:</p> <p>Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa śląskiego i zapewnienie efektywności energetycznej, przy ograniczeniu negatywnego wpływu działalności człowieka na jakość powietrza, w tym w szczególności ograniczenia niskiej emisji.</p> <p>na</p> <p>Rozwój gospodarki województwa śląskiego zgodny z celami Porozumienia Paryskiego i krajowymi politykami dot. ochrony klimatu i powietrza.</p>	<p>W związku z ogłoszoną nową strategią UE do 2050 (Europejski Zielony Ład) i ukierunkowanie wszelkich wysiłków UE na osiągnięcie neutralności klimatycznej w roku 2050 kolejne lata będą kluczowe dla rozwoju niskoemisyjnych gałęzi gospodarki we wszystkich krajach Unii. Polska także przygotowuje dokument pokazujący ścieżkę dojścia do gospodarki niskoemisyjnej, który wraz z Porozumieniem Paryskim powinny stanowić główne wyznaczniki dla celów omawianej Polityki.</p> <p>Obecnie sformułowany cel generalny mija się z koniecznością opracowania pomysłów na rozbudowę niskoemisyjnego przemysłu, transportu i energetyki do 2030, co będzie wymagane też do województwa śląskiego.</p> <p>Warunkiem do uzyskania wsparcia z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji przez region jest przedstawienie Terytorialnych Planów Sprawiedliwej Transformacji i udowodnienie ambitnych</p>

			<p>celów dekarbonizacyjnych do 2030 roku. Jeśli zaprezentowana tutaj Polityka nie będzie mówiła o obniżeniu emisji gazów cieplarnianych, tylko skupi się na bezpieczeństwie energetycznym i jakości powietrza, jako obecnie, istnieje ryzyko, że zmniejszy szanse Śląska na skorzystanie z Funduszu.</p>
14.	s.93	<p>Postuluje się dodanie celu Operacyjnego 5.</p> <p>5. Obniżenie emisji gazów cieplarnianych / zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych i innych sektorów gospodarki.</p>	<p>Diagnoza jasno wskazuje (s.61) problem dużej emisji gazowej, niski poziom neutralizacji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych (s. 63) oraz konieczność działań w tym zakresie, jednak nie jest to w żaden sposób odzwierciedlone Celach Operacyjnych ani w Celu Generalnym Polityki.</p> <p>Nawet biorąc pod uwagę, że decyzje o zmianie struktury wytwarzania czy ograniczeniu instalacji emitujących zanieczyszczenia nie leży w kompetencjach Urzędu Marszałkowskiego i Zarządu Województwa, cel ten powinien być ustalony i realizowany za pomocą działań pośrednich i lobbingsowych. Leży to w interesie mieszkańców i przyszłości gospodarczej regionu.</p> <p>Jest to także zgodne z intencją wskaźnika przedstawionego w konsultowanym dokumencie w Tabeli 22. S. 104 - „Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych (t/rok)”. Warto zaznaczyć, że wskaźnik powinien mieć postawiony mierzalny, kwantyfikowalny cel na rok 2030.</p>
15.	s. 90, pkt 11	<p>Postuluje się zmianę zapisu na</p> <p>11. Wsparcie badań w zakresie inteligentnej specjalizacji</p>	<p>W przypadku przyjęcia polityk spójnych z celami neutralności klimatycznej niemożliwa jest kontynuacja spalania węgla kamiennego (a w dalszej kolejności innych paliw kopalnych: ropy i</p>

		regionalnej.	<p>gazu). Zob: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Hheadline-statements.pdf „In model pathways with no or limited overshoot of 1.5°C, global net anthropogenic CO2 emissions decline by about 45% from 2010 levels by 2030 (40–60% interquartile range), reaching net zero around 2050 (2045–2055 interquartile range).” Badania and usprawnianiem technologii wydobycia węgla kamiennego nie stanowią celu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, w poprawnym jej rozumieniu.</p>
16.	s.94	<p>Kluczowe typy projektów i powiązania Polityki z regionalnymi dokumentami strategicznymi i programowymi.</p> <p>Postulujemy dodanie kategorii projektów związanych z rozbudową odnawialnych źródeł energii w województwie.</p>	<p>Zgodnie z przedstawioną diagnozą (s.20).</p> <p>Jest to także zgodne z intencją wskaźnika przedstawionego w konsultowanym dokumencie w Tabeli 22. s. 104 - „Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (%)”. Warto zaznaczyć, że wskaźnik powinien mieć postawiony mierzalny, kwantyfikowalny cel na rok 2030.</p> <p>Części przedstawiające cele Polityki, typy projektów i wskaźniki monitorujące powinny być spójne i wynikowe.</p>